

Wormen en de risico's

Alles wat je moet weten over wormen

Welkom dierenvriend,

Heeft jouw dier wormen of denk je dat jouw dier wormen heeft? Wil je alles weten over hoe je een wormbesmetting voorkomt? In dit mini e-book lees je alles over wormen.

Wie zijn wij?

VoorMijnDier is de webshop van meer dan 250 dierenartsenpraktijken in Nederland. Op deze webshop kun je alles vinden voor de gezondheid van jouw hond: veilige, verantwoorde producten én advies van dierenartsen en -assistenten.

Wat weet je na het lezen van dit e-book?

- Hoe jouw dier wormen kan krijgen
- Hoe je zelf wormen kunt krijgen
- Hoe je een wormbesmetting herkent
- Wat voor wormensoorten er in Europa voorkomen
- Welke wormen besmettelijk zijn voor mensen
- Hoe een wormbesmetting wordt behandeld
- Hoe je een wormbesmetting voorkomt

Op het einde van dit mini e-book vind je nog een aantal fabels over wormen.

Even voorstellen

Dit e-book is gecontroleerd op juistheid door:

Dierenarts Bart Jansen
Dierenkliniek Meerkerk

Is sinds 2007 werkzaam als dierenarts bij Dierenkliniek Meerkerk. Een deel van zijn werk besteedt hij aan gezelschapsdieren. Daarnaast houdt hij zich bezig met schapen, geiten en melkveehouderij.

Bart heeft een hond, Labrador Listo, en een aquarium van 3500 liter met vissen uit het Tanganjikameer.

Inhoudsopgave

Hoe komt mijn hond aan wormen?	3
Wormbesmetting bij pups en kittens	
Besmetting bij volwassen honden en katten	
Hoe kan jij besmet raken?	
Symptomen	3
Soorten wormen	4
Lintworm	
Vossenlintworm	
Spoelwormen	
Zweepwormen	
Haakwormen	
Longworm	
Hartworm	
Behandeling	8
Wormpreventie	8
Pups en kittens	
Vlooiën	
Oost-groningen en Zuid-Limburg	
Hoe voorkom je dat je zelf een wormeninfectie oploopt?	
Fabels en feiten over wormen	10

Hoe komt mijn dier aan wormen?

Een dier heeft het hele jaar kans om besmet te raken met wormen. Maar hoe kan je dier een wormbesmetting oplopen?

Wormbesmetting bij pups en kittens

Vrijwel alle pups en kittens hebben last van spoelwormen. Veel volwassen honden zijn namelijk besmet met spoelwormen, maar deze bevinden zich in 'ruststadia' in het lichaam. Zodra een hond drachtig is, worden deze wormen actief. Pups kunnen besmet raken met wormen via de placenta en de moedermelk. Kittens alleen via de moedermelk.

Besmetting bij volwassen honden en katten

Besmetting bij volwassen honden en katten wordt vaak veroorzaakt door:

- het eten van geïnfecteerde (prooi)dieren zoals muizen, kikkers en slakken of hun uitwerpselen;
- het opnemen van wormeneitjes van de grond door te rollen, snuffelen in het gras of aan hun poten te likken;
- het eten van een besmette vlo (lintworm);
- het eten van besmette poep;
- via een beet van een geïnfecteerde mug (hartworm).

Hoe kan jij besmet raken?

Honden en katten kunnen wormen overdragen op mensen. Dit gebeurt voornamelijk via de zandbak (kattenpoep, maar ook hondenpoep in openbare speeltuinen), tijdens het tuinieren of bij het eten van ongewassen fruit en groenten.

Veel wormen zijn een zoönose, dit betekent dat ze van dieren op mensen overdraagbaar zijn.

Symptomen

Bij volwassen honden zijn de symptomen van een wormenbesmetting vaak niet of nauwelijks waar te nemen. Je ziet de symptomen van een wormenbesmetting meestal pas als je dier dusdanig verzwakt is.

Mogelijke symptomen:

- wormen of lintwormsegmentjes zichtbaar in de ontlasting;
- braken, eventueel met wormen;
- diarree, eventueel met bloed en/of wormen;
- gewichtsverlies;
- slechte conditie of doffe vacht;
- benauwdheid bij long- en hartworm.

Soorten wormen

Lintwormen

De lintworm leeft in de dunne darm van de hond en dankt zijn naam aan zijn lintvormige lichaam. Het lichaam bestaat uit een kop met daaraan vast een lint van segmenten. In de segmenten zitten de eitjes. Wanneer in het achterste segment de eitjes rijp zijn, laat de lintworm dit segment los en kruipt hij richting de anus. Deze segmenten zijn zichtbaar in ontlasting of plakken aan de haren van de hond vast. De ingedroogde segmentjes lijken op rijstkorrels.

Lintwormen hebben meerdere gastheren nodig om van eistadium uit te groeien tot een volwassen lintworm. De vlo is tussengastheer voor de lintworm *Dipylidium caninum*. Wanneer een vlo bijt, kan een hond of kat in zijn/haar vacht gaan bijten als reactie op de beet. Hierdoor kan het zijn dat jouw dier een besmette vlo opeet en besmet raakt.

Wanneer jouw dier een lintworm heeft, heeft hij voornamelijk last van jeuk. In tegenstelling tot wat mensen vaak denken is 'sleetje rijden' geen symptoom van een worminfectie, maar eerder een gevolg van ontstoken of verstopte anaalzakklieren.

Lintworm

Hond en kat: *Dipylidium caninum*, *Echinococcus granulosus*, *Taenia species*, *Mesocestoides species*

Wist je dat... de meest voorkomende lintworm 20 tot 80 cm lang is? En dat een lintwormbesmetting ook kan plaatsvinden door het geven van vers rauw vlees aan je huisdier? En dat ook deze gevaarlijke besmetting op mensen kan overgaan?

 In heel Europa

Vossenlintworm

Hond en kat: *Echinococcus multilocularis*

Wist je dat... dat deze worm voor de mens dodelijk kan zijn?

 Grote delen van Europa, in Nederland in Oost-Groningen en Zuid-Limburg

Vossenlintworm

De tussengastheer van de vossenlintworm zijn kleine knaagdieren en de mens. De eindgastheren zijn vossen, honden en katten. Dieren worden meestal besmet via contact met de ontlasting van de vos en door het vangen van een besmette prooi (meestal knaagdieren). Onze huisdieren hebben zelf geen last van de besmetting, maar kunnen wel andere dieren besmetten via hun ontlasting.

Vossenlintworm is ook besmettelijk voor mensen. Mensen raken het vaakst besmet door de ontlasting van besmette huisdieren. De vossenlintworm kan voor mensen dodelijk zijn. Het kan 5 tot 15 jaar duren voordat een mens symptomen van een vossenlintwormbesmetting vertoont.

Spoelwormen

Spoelwormen zijn de meest voorkomende darmwormen. Vrijwel alle honden en katten komen minimaal één keer in hun leven in aanraking met spoelwormen.

Wanneer een dier eitjes opneemt, groeien deze uit tot larven en boren ze zich een weg door de darmen. Na een rondreis door het lichaam gaat een deel terug naar de darmen, groeit uit tot volwassen wormen en plant zich voort en produceert tot 200.000 eitjes per worm per dag. Een ander deel rust in spier- of vetweefsel, darm, lever en long en kan op een later moment actief worden. Als dieren eenmaal besmet zijn, blijven ze vrijwel altijd drager van niet-actieve spoelwormlarven.

In de ontlasting van een besmet dier zitten wormeneitjes. Na een paar weken kunnen er in deze eitjes larven ontstaan die ook andere dieren of mensen kunnen besmetten. Deze eitjes met larven kunnen in de grond wel tot een jaar lang overleven.

Bij een volwassen hond/kat is een beginnende spoelwormen-infectie nauwelijks merkbaar. Pups en kittens kunnen daarentegen flink last hebben van een spoelworminfectie: slecht groeien, mager zijn met een dik (wormen)buikje, diarree en soms gasvorming of darmkrampen krijgen. Bij een ernstige besmetting kunnen ze zelfs wormen braken en poepen.

Mensen kunnen besmet worden met spoelwormen. Vooral kinderen die buiten in de zandbak spelen en vervolgens hun handen in de mond stoppen, kunnen besmet raken. Mogelijke klachten zijn: misselijkheid, buikpijn, hoesten, spier- en gewrichtspijn, overgeven en huiduitslag.

Spoelwormen

Hond + Kat: *Toxocara species*

Wist je dat... de spoelworm de meest voorkomende wormensoort is?

 In heel Europa

Zweepwormen

Hond: *Trichuris vulpis*

Wist je dat... zweepwormen alleen bij honden voorkomen?

 Voornamelijk in Zuid-Europa

Zweepwormen

Zweepwormen, ook wel kennelwormen genoemd, danken hun naam aan hun zweepvormig lichaam: de voorkant is dun en de achterkant dik. Deze wormen komen soms voor in kennels die onvoldoende worden schoongemaakt.

Zweepwormen hechten zich aan de dikkedarmwand. Ze beschadigen deze darmwand en veroorzaken diarree en bloedarmoede. Deze worm plant zich echter heel langzaam voort, waardoor de symptomen pas in een laat stadium zichtbaar worden. In ernstige gevallen kunnen pups overlijden aan een zweepworminfectie.

Haakwormen

Haakwormen worden het meest gezien in asielen, kennels en bij zwerfdieren. Haakwormen hebben tanden/haken, waarmee ze zich vasthechten aan de darmwand zodat ze bloed kunnen zuigen. Wanneer een besmet dier niet regelmatig wordt ontwormd, kan dit uiteindelijk leiden tot bloedarmoede door het bloedverlies. Vooral katten verliezen hierbij veel bloed. Haakwormen komen vaker bij honden dan bij katten voor. Besmetting vindt plaats via (vossen)ontlasting, het eten van besmette prooidieren en via de huid.

In Nederland en België hebben we de *Uncinaria stenocephala*. Besmetting gebeurt door het oplikken van de eitjes van deze worm. Ook kunnen ze door de huid dringen, maar sterven hierbij vaak af waardoor ze de darmen nooit bereiken.

De *Ancylostoma species* komen in Zuid-Europa voor. Dit type haakwormen is agressiever dan die bij ons. Ze dringen binnen via de huid en veroorzaken hierbij jeuk. Later zien we donkere en slijmerige ontlasting en bloedarmoede.

Haakwormen

Hond + kat: *Ancylostoma species*,
Uncinaria stenocephala

Wist je dat... haakwormen 3-4 cm lang zijn en zeer dun?

 In Noord- en Zuid Europa

Longworm

Hond: *Oslerus osleri*, *Angiostrongylus vasorum* (Franse Hartworm)
Kat: *Aerostrongylus abstrusus*

Wist je dat... longworm steeds meer voorkomt in Nederland?

 In heel Europa

Longworm

De meest bekende zijn de Franse Hartworm (bij honden), de *Oslerus osleri* (bij honden) en de *Aelurostrongylus abstrusus* (bij katten).

Een dier kan besmet raken met longworm door het opeten van larven. Vaak eet een hond of kat een tussengastheer, zoals een slak, kikker, muis of vogel, waar de larven in zitten, en raakt zo besmet.

De larven gaan vervolgens via de darmen naar de lever, het hart en naar de eindbestemming: de longen. Onderweg zijn de larven volwassen wormen geworden van 1,5 tot 2,5 cm groot. Ze leggen in de longen eitjes die uitgroeien tot larven. De eitjes/larven worden vervolgens opgehoest, doorgeslikt en uitgepoept door het dier. Hierdoor raakt de omgeving steeds meer besmet en wordt deze ook gevaarlijk voor andere dieren.

Mogelijke symptomen van longwormen zijn:

- Sloomheid;
- Verslechterende conditie;
- Minder eetlust/vermagering;
- Hoesten/benauwdheid/longontsteking;
- Bloedingen in de huid, slijmvliezen en in de longen.

Symptomen kunnen pas maanden na besmetting optreden. De longworm die bij katten voorkomt geeft alleen klachten wanneer er sprake is van een ernstige infectie.

Hartworm

Hartworm *Dirofilaria* maakt een opmars in Zuid- en Oost-Europa, maar komt gelukkig (nog) niet in Nederland voor. Wanneer je richting het zuiden reist, vormt de hartworm vanaf ter hoogte van Parijs een bedreiging.

Hartworm wordt overgedragen via muggen. Een mug kan jouw hond steken en daarbij kleine hartwormpjes (microfilarïën) injecteren in de huid. In het hondenlichaam zoeken deze wormen het hart en de longslagaders op, om te groeien en zich voort te planten. In 4 tot 6 maanden zijn deze wormpjes uitgegroeid tot volwassen wormen.

Wanneer een dier last heeft van hartworm, kan hij hartritmestoornissen en koorts krijgen, benauwd worden, sneller vermoeid raken, gewicht verliezen en gaan hoesten. Let op: een hond/kat kan jarenlang zonder klachten een hartworm bij zich dragen. De symptomen treden pas in een vergevorderd stadium van de besmetting op.

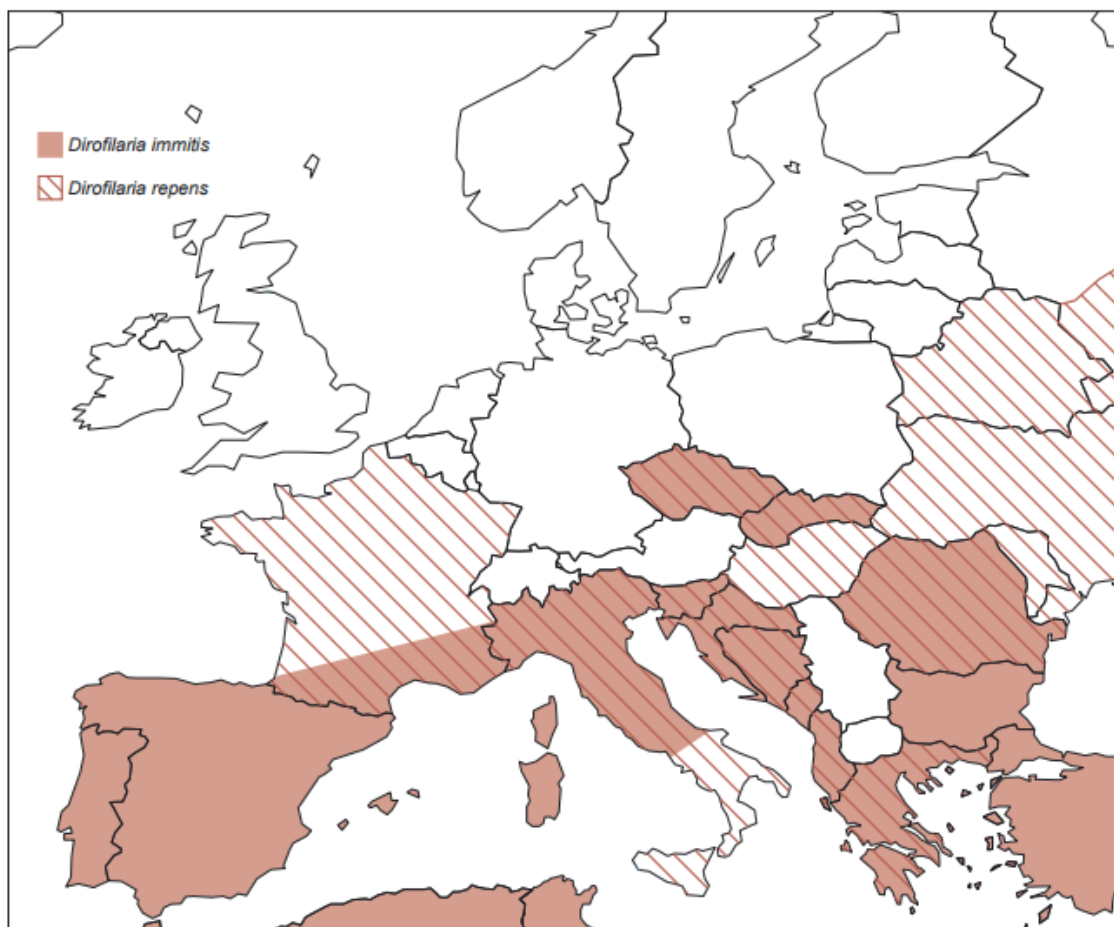
Hartworm

Hond + kat: *Dirofilaria immitis*,
Dirofilaria repens

Wist je dat... een dier jarenlang zonder klachten een hartworm bij zich kan dragen?

Vooraf in Zuid-Europa, zie kaartje

Bron: Esccap

Behandeling

Herken je bij jouw dier een aantal van de bovengenoemde symptomen? Raadpleeg dan een dierenarts. Deze kan onderzoeken of jouw dier een wormbesmetting heeft en indien nodig om welke soort het gaat.

Jouw dierenarts adviseert jou vervolgens een ontwormmiddel. Afhankelijk van het soort worm, kan het soms nodig zijn om je dier meerdere keren te laten ontwormen.

Een lintworminfectie wordt in veel gevallen via vlooien veroorzaakt. Daarom gaat de behandeling van lintworm ook gepaard met een anti-vlooienmiddel.

> Niet alle wormmiddelen werken voldoende, en niet elk middel is geschikt voor elke worm. Raadpleeg een dierenarts voor de beste preventie of behandeling.

Wormpreventie

Omdat wormen een onzichtbaar probleem zijn en de symptomen vaak pas zichtbaar zijn in een vergevorderd stadium, wordt er geadviseerd om jouw dier preventief te ontwormen. Een wormbehandeling betekent niet dat je dier daarna geen wormen kan krijgen, maar dat de wormen die zich op dat moment in het lichaam van jouw dier bevinden, worden gedood. Hierdoor krijgt de mogelijke wormbesmetting geen kans om uit de hand te lopen.

De ESCCAP, European Scientific Counsel Companion Animal Parasites, is een onafhankelijke organisatie die de gezondheid van mensen en dieren wil waarborgen. Dierenartsen en ESCCAP adviseren om honden en katten **minimaal vier keer per jaar** te ontwormen.

Pups en kittens

Zoals je hierboven gelezen hebt, is de kans dat een puppy of kitten met spoolwormen besmet raakt erg groot. De ESCCAP en dierenartsen adviseren daarom het volgende schema te hanteren:

	Pup										Volwassen hond
	2 weken	4 weken	6 weken	8 weken	12 weken	4 maanden	5 maanden	6 maanden	9 maanden	1 jaar	
Ontwormen											

	Kitten										Volwassen kat
	3 weken	5 weken	7 weken	9 weken	12 weken	4 maanden	5 maanden	6 maanden	9 maanden	1 jaar	
Ontwormen											

Vergeet niet de moederdieren tegelijk met de pups of kittens te ontwormen. Op deze manier voorkom je een herbesmetting.

Vlooien

Heeft jouw dier een vlooienbesmetting opgelopen? Dan wordt er aangeraden om je dier ook te ontwormen. De vlo is namelijk de tussengastheer van de lintworm.

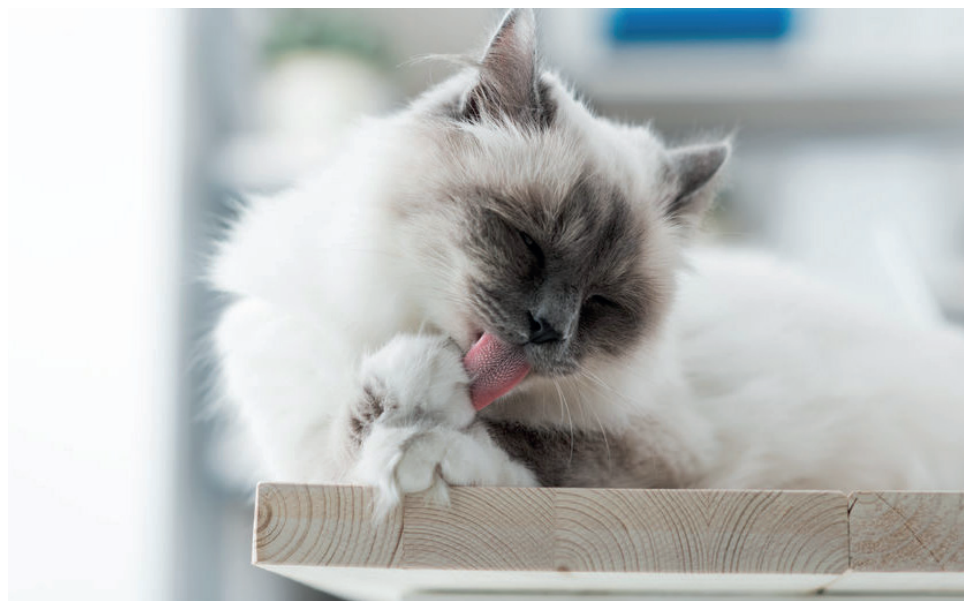
Oost-Groningen en Zuid-Limburg

Wanneer je in Oost-Groningen of Zuid-Limburg woont, dan is het advies om honden en katten maandelijks preventief te ontwormen in verband met het risico op vossenlintworm.

Hoe voorkom je dat je zelf een worminfectie oploopt?

Omdat sommige wormen een zoönose zijn en dus ook besmettelijk zijn voor jou, kun je de volgende maatregelen treffen:

- Ontworm je dier minstens 4 keer per jaar. Heb je meerdere honden en/of katten? Behandel ze dan allemaal tegelijk.
- Houd de ligplaats van je dier goed schoon.
- Ruim de ontlasting van je dier zo snel mogelijk op.
- Was altijd je handen na het tuinieren, na contact met huisdieren en voor het eten.
- Groenten en (bos)fruit goed wassen.
- Laat kinderen hun handen wassen na het buitenspelen of spelen in de zandbak.
- Dek zandbakken af wanneer ze niet gebruikt worden, zodat katten hier niet hun behoefte in kunnen doen.
- Het regelmatig borstelen van honden verkleint het risico van vachtbesmetting met wormeitjes.

Fabels en feiten over wormen

1. Ik zie geen wormen, dus mijn hond of kat heeft geen wormen

Helaas is dit wat veel mensen denken, maar de meeste wormen en wormeneitjes kun je niet met het blote oog zien. Alleen bij ernstige wormbesmettingen kun je wormen tegenkomen in poep of braaksel. Het is dan verstandig om direct contact op te nemen met je dierenarts.

2. Mijn hond of kat krijgt 2 tot 4 keer per jaar een ontwormtabletje en heeft dus geen wormen

Een ontwormtabletje is alleen werkzaam op het moment van inname. Als je vandaag je hond ontwormd, kan je hond twee dagen later een wormbesmetting oplopen. Omdat we meestal niet zien dat onze hond of kat besmet is (symptomen zijn vaak pas zichtbaar bij ernstige besmetting), wordt er door dierenartsen geadviseerd om je dier vier keer per jaar te ontwormen. Hierdoor kan een wormbesmetting niet uit de hand lopen.

3. Wormen zijn alleen besmettelijk voor dieren

Onwaar: juist omdat ook mensen besmet kunnen worden door ontlasting van honden, is er in de openbare ruimte meestal een opruimplicht ingesteld. Vooral kinderen kunnen geïnfecteerd worden met wormen door hondenpoep en kattenpoep in zandbakken, tuinaarde en van ongewassen groenten. Maar ook volwassenen kunnen besmet raken. Wormen die overdraagbaar zijn en dus gevaarlijk voor mensen, zijn onder andere spoelwormen en lintwormen.

4. Ontwormen is belastend voor het dierenlichaam

In de meeste gevallen zal je huisdier weinig merken van een ontworming. Bijwerkingen komen zelden voor, maar zijn wel mogelijk. Als je weet dat je huisdier gevoelig kan zijn voor bepaalde medicatie, dan kun je ervoor kiezen om een ontlastingsonderzoek te laten doen door je dierenarts. De dierenarts controleert dan op wormeneitjes in de ontlasting. Niet in ieder ontwormmiddel worden dezelfde stoffen gebruikt. Heeft jouw dier op een bepaalde ontwormkuur last van bijwerkingen? Neem dan altijd contact op met je dierenarts.

5. Ik voer mijn hond vers vlees, waardoor zijn maagzuur zuurder is en de wormen dood gaan

Dit klopt niet. Ten eerste leven wormen niet in de maag, maar meestal in de darmen. Ten tweede zou dit betekenen dat wolven en vossen die vooral vlees eten, geen wormen hebben. Deze dieren hebben echter geregeld een wormbesmetting. Rauw vlees kan zelfs juist een wormbesmetting en vele andere besmettingen veroorzaken.

VOORMIJN **DIER**

Direct aan de slag!

Op voormijndier.nl kun je alles vinden voor een effectieve wormenbestrijding. Zo vind je op VoorMijnDier o.a.:

- ontwormmiddelen in tablet- en pastavorm
- vlooiemiddelen
- shampoo's

Wil je nog meer lezen? Op onze website vind je nog veel meer informatie over de gezond en verzorging van jouw dier. Onze dierenartsen en -assistenten geven jou graag advies!

www.voormijndier.nl